

MAKSU- JA TOLLIAMET

Lp Liisa-Ly Pakosta
Justiits- ja digiministeerium
info@justdigi.ee

Teie: 12.03.2026 nr 8-1/1921-1

Meie 23.03.2026 nr 6-9/007242-1

Maksu- ja Tolliameti seisukoht kriminaalmenetluse seadustiku muutmise seaduse (rahvusvahelise koostöö lihtsustamine) eelnõu ja seletuskirja kohta

Toetame eelnõu eesmärki lihtsustada Euroopa Liidu liikmesriikide vahelist rahaliste karistuste tunnustamist ja täitmist ning pädevate asutuste otsesuhtlust. Samas juhime tähelepanu mitmetele kriitilistele riskikohtadele, mis puudutavad Maksu- ja Tolliameti (MTA) tegevusmahtusid, eelarvelisi ressursse ja vajadust IT-arenduste järele.

1. Töökoormuse prognoos ja mõju analüüs

Eelnõu seletuskirjas esitatud statistika ja prognoositav töömaht on vastuolulised ning vajavad täiendavat analüüsi. Seletuskirja kohaselt laekub välisriikidest aastas ligikaudu 2000 tunnustamise taotlust, samas kui MTA-le on täitmiseks edastatud märkimisväärselt väiksem hulk kohtu poolt tunnustatud lahendeid: 2024. aastal 568 ning 2025. aastal vaid 238 nõuet.

Juhime tähelepanu, et eelnõuga kavandatud tunnustamismenetluse lihtsustamine (põhistamata määruised, menetlusosapoolte mittekaasamine) on suunatud just kohtute menetlussuutlikkuse tõstmisele. Seletuskirjas toodud numbrite põhjal võib sündmuste realiseerumisel prognoosida MTA töökoormuse kuni viiekordset kasvu sissenõudmisel.

Pöörame tähelepanu seletuskirja täiendamiseks:

- 1.1 Palume JDM-il esitada analüüs edastatavate kohtumääruste tegeliku oodatava mahu ja dünaamika kohta järgnevatel aastatel. Sealjuures tuleb eraldi välja tuua mõju analüüs osas, mis puudutab hetkel kohtutes või ministeeriumis ootele jäänud taotluste ("jäägi") võimalikku kiirkorras lahendamist pärast seaduse jõustumist. Selline kumulatiivne nõuete edastamine tähendaks MTA-le ühekordset kriitilist töömahu kasvu, mille teenindamiseks puudub ametil hetkel ressurss.
- 1.2 Seletuskirjas on käsitlemata muudatuse sisuline mõju MTA-le kui täitvale asutusele. Nõuete mahu hüppeline kasv muudab praeguse valdavalt manuaalse andmesisestuse, tasumiste jälgimise ja sundtäitmisega seotud protsessid ebamõistlikult kulukaks, aeglaseks ja veaohhtlikuks. MTA ei saa nõustuda täiendavate ülesannete ja töömahuga ilma proportsionaalse mõjuanalüüsita ning rahastuseta.
- 1.3 MTA on hetkel läbi viimas infosüsteemide tehnoloogilist uuendamist, et tagada teenuste jätkusuutlikkus ja kriisivalmidus. Muu hulgas on kavas kasutuselt eemaldada SAP-süsteem, kus kõnealuseid nõudeid praegu käsitsi hallatakse. Uue süsteemi arendusfaasis on hädavajalik luua kaasaegne, automatiseeritud andmevahetusliides (nt KIS-MKR), mis välistaks manuaalse käsitöö. Seega ei kajasta seletuskiri

arendusvajadusi ja palume need lisada, mis muudaksid protsessi sisuliselt efektiivsemaks ja ei eeldaks lisaks inimressurssi suureneva töömahuga toime tulemiseks.

2. Infosüsteemide arendamine ja automaatse andmevahetuse vajadus

Arvestades prognoositavat menetlusmahtu (ca 2000 nõuet aastas), on eelnõu edukaks rakendamiseks vältimatu eeltingimus Kohtute Infosüsteemi (KIS) ja Maksukohustuslaste Registri (MKR) vahelise täisautomaatse andmevahetuse loomine X-tee vahendusel. MTA asub seisukohale, et ilma protsesside süsteemse automatiseerimiseta ei ole ameti olemasolevate ressurssidega võimalik uusi ülesandeid nõuetekohaselt täita.

Eelnõu rakendusplaanis ja seletuskirjas peavad kajastuma järgmised kriitilised funktsionaalsused:

- **Andmevoogude automatiseerimine:** Nõuete reaalajas ja masinloetav edastamine KIS-ist MKR-i, välistamaks andmete manuaalset dubleerimist.
- **Unikaalsed viitenumbrid:** Süsteemne lahendus, kus igale nõudele genereeritakse KIS-is unikaalne viitenumber. See on elementaarne eeltingimus laekumiste automaatseks tuvastamiseks ja korrektseks nõudega sidumiseks MKR-is.
- **Tagasiside automaatika:** Laekumiste info (sh osalised tasumised) automaatne ja viivitusteta edastamine MKR-ist tagasi KIS-i, tagamaks menetlusinfo ajakohasus mõlemas asutuses.
- **E-toimiku liidestus:** Automaatne andmevahetus erinevate infosüsteemide vahel, mis võimaldab karistuse täidetuks märkimise Karistusregistris ilma ametniku sekkumiseta (süsteem-süsteem suhtlus).
- **Sundtäitmise automatiseerimine:** Kohtuotsuste täitmisele pööramise protsessi digitaliseerimine, sealhulgas täitmisavalduste automaatne genereerimine ja edastamine kohtutäituritele ning sellega kaasnev infovahetus.

Rõhutame, et infosüsteemide liidestatus ei ole käsitletav pelgalt töökorraldusliku mugavusena, vaid see on õigustehniline eeldus, tagamaks riikliku nõudehalduse läbipaistvus, vigade minimeerimine ja menetlustähtaegadest kinnipidamine suurenenud töökoormuse tingimustes.

3. Tähelepanekud eelnõu kohta

KrMS § 508⁷² lg 6 kohaselt on Maksu- ja Tolliamet kohustatud teavitama taotlevat riiki rahalise karistuse või rahatrahvi tasumisest. Õigusselguse ja haldussäästlikkuse huvides peame vajalikuks täpsustada teavitamiskohustuse ulatust. MTA asub seisukohale, et teavitamine peab toimuma vaid nõude täieliku tasumise korral.

Osaliste laekumiste või vähese tähtsusega summade manuaalne teavitamine tekitaks põhjendamatut ja ebaotstarbekat halduskoormust, andmata rahvusvahelisele koostööle sisulist lisaväärtust. Teeme ettepaneku täiendada sätet viisiga, mis piiritleks teavitamiskohustuse nõude lõpliku täitmisega.

4. Kokkuvõte

Maksu- ja Tolliamet on valmis üle võtma eelnõus sätestatud uued ülesanded ja pädevused, tingimusel et muudatuste rakendamine ei too kaasa manuaalse käsitöö ja halduskoormuse kasvu sissetulevate taotluste menetlemisel. Viimastel aastatel on Eesti poolt teistele liikmesriikidele esitatud tunnustamise taotluste maht jäänud vahemikku 60–100 juhtumit aastas. Kuigi eelnõuga lisanduvad MTA-le selles töölõigus uued funktsioonid, milleks on dokumentide tõlkimine (masintõlge) ja välisriigiga suhtlemine tunnustamise teemal, ei prognoosi me praeguse statistika põhjal olulist menetlusmahtude kasvu. Sellest tulenevalt on MTA valmis nimetatud kohustused praeguse personaliresursi raames üle võtma, eeldusel et menetlusprotsess püsib stabiilsena.

MTA nõusolek muudatustega on seotud järgmiste eelduste täitmisega:

1. Tagatakse vajalikud eelarvevahendid ja finantseerimine Kohtute Infosüsteemi ja Maksukohustuslaste Registri vahelise automaatse andmevahetusliidese väljaarendamiseks.
2. Seletuskirjas fikseeritakse selge suund protsesside täielikule automatiseerimisele. On kriitilise tähtsusega, et uue süsteemi loomisel ei kinnistataks seniseid ebaefektiivseid töövõtteid, vaid juurutataks kaasaegne masin-masin suhtlus, mis minimeerib ka inimlikke eksimusi.

Palume arvestada esitatud märkustega, et tagada õigusselge ja tehniliselt teostatav regulatsioon, mis ei tekitaks asutustele põhjendamatut arendus- ja halduskoormust.

Täiendavate küsimuste osas oleks Teile abiks MTA juriidilise osakonna jurist Tanel Ermel ja tulude osakonna ärianalüütik Alma Saat.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Tanel Ermel
juriidiline osakond
jurist

Koopia:
Rahandusministeerium, info@rahandusministeerium.ee

Tanel Ermel, +372 533 11000
Tanel.Ermel@emta.ee